

Vlaams
Parlement

stuk **1373** (2011-2012) – Nr. 9
ingediend op 15 februari 2012 (2011-2012)

Gedachtewisseling

over het dossier van de Gemeentelijke Holding,
met een delegatie van de Vlaamse Regering

Verslag

namens de Verenigde Commissies voor Algemeen Beleid,
Financiën en Begroting
en voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie,
Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heren Matthias Diependaele en Joris Van Hauthem

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting:

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy.

Vaste leden:

de heer Ward Kennes, mevrouw Griet Smaers, de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;
de heren Felix Strackx, Erik Tack, Christian Verougstraete;
de heren Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroij;
de heren Ludo Sannen, Bart Van Malderen;
de heren Matthias Diependaele, Kris Van Dijck;
de heer Lode Vereeck;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Dirk de Kort, Jan Durnez, Johan Sauwens;
de heer Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de heren Marino Keulen, Bart Tommelein;
de heer Bart Martens;
de heren Marc Hendrickx, Jan Peumans;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Bart Caron.

Samenstelling van de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Khadija Zamouri;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Lies Jans, de heer Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

1373 (2011-2012) – Nr. 1 t.e.m. 8: Verslagen over hoorzitting

INHOUD

I. Inleiding.....	4
II. Uiteenzetting door de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid.....	4
III. Bespreking	11

Op 19 oktober 2011 besliste het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement om het dossier in verband met de recente ontwikkelingen in verband met de Gemeentelijke Holding te verwijzen naar de Verenigde Commissies voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting en voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme.

De Verenigde Commissies voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting en voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme hield op dinsdag 10 januari 2012 een gedachtewisseling met een delegatie van de Vlaamse Regering, over het dossier van de Gemeentelijke Holding.

De Vlaamse Regering werd vertegenwoordigd door:

- de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;
- de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand;
- mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding; en
- de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport.

I. INLEIDING

De heer *Eric Van Rompuy*, voorzitter, wijst erop dat de Gemeentelijke Holding wettelijk een federale instelling is, die onder meer door de reddingsoperatie van Dexia meer en meer in gewestelijk vaarwater terechtgekomen is. Daarom is het zo belangrijk om de positie van de Vlaamse Regering te kennen.

II. UITEENZETTING DOOR DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, BUITENLANDS BELEID, LANDBOUW EN PLATTELANDSBELEID

Minister-president *Kris Peeters* onderkent twee fases in de inbreng van de Vlaamse Regering in de Gemeentelijke Holding. In de periode 2008-2009 wordt het dossier behandeld door de ministerkern van de Vlaamse Regering, waartoe ook de minister van Begroting behoort. Die periode wordt afgesloten met een overheidswaarborg van 800 miljoen euro van de regio's en het federale niveau. Het decreet van 5 december 2008 houdende derde aanpassing van de begroting 2008 levert daarvoor het decretale kader en het ministerieel waarborgbesluit van 15 januari 2009 zoals herhaaldelijk gewijzigd, regelt de uitvoering. In de loop van 2010 tot begin 2011 wordt deze waarborg geleidelijk afgebouwd.

De tweede fase begint in mei 2011, wanneer een nieuwe financiële crisis Dexia treft waardoor de Dexia Holding aan de Gemeentelijke Holding een verhoging van de waarborg vraagt. Op 27 mei 2011 richt de Vlaamse Regering voor dit dossier een ministerieel comité op bestaande uit de minister-president, de viceministers-presidenten, de minister van Begroting en de minister van Stedenbeleid. Deze fase eindigt met de beslissing van de Federale Regering in de week van 3 tot 9 oktober 2011 om Dexia Bank België uit Dexia Holding te lichten door de minnelijke aankoop van alle aandelen door de federale staat, waarop de overheden, ook de Vlaamse, de gevolgen van deze beslissing afhandelen.

Vooraf schept de minister-president duidelijkheid in de relatie tussen de Vlaamse overheid en de Gemeentelijke Holding en de Vlaamse overheid en Dexia Holding en Dexia Bank België. Tot oktober 2008 is de enige Vlaamse regeringsinvloed in de Gemeentelijke Holding een waarnemer in de raad van bestuur die getrouw rapporteert aan de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur. Het toezicht op de Gemeentelijke Holding wordt gere-

geld door een federale wet uit 1963 (wet van 16 april 1963 betreffende de controle op het Gemeentekrediet van België, later hernoemd tot de wet van 16 april 1963 betreffende de controle op de Gemeentelijke Holding NV). Deze situatie is geen unicum, bepaalde gewestgrensoverschrijdende intercommunales zoals TMVW en Gaselwest, zijn niet onderworpen aan de Vlaamse regelgeving. Bovendien houdt de Vlaamse Regering aan het principe van de gemeentelijke autonomie voor de zaken van gemeentelijk belang. Op 6 oktober 2008 stuurt de heer Carlos Bourgeois, dagelijks bestuurder van de Gemeentelijke Holding, een brief aan het Vlaams Gewest met als bijlage de informatie aan zijn gemeenten-aandeelhouders over de deelname in de kapitaalverhoging van Dexia Holding en de implicaties voor de Gemeentelijke Holding. Op 29 oktober 2008 vraagt de heer Carlos Bourgeois aan de Vlaamse Regering voor het eerst om waarborg te verlenen. Zowel het Vlaamse Gewest als het Waalse Gewest laat zich voor de behandeling van die vraag deskundig adviseren, respectievelijk door Petercam en door Ernst&Young. Dit leidt uiteindelijk tot een eerste waarborgverstrekking door de drie gewesten van 400 miljoen euro. Het Vlaamse Gewest verleent in het ministerieel besluit van 15 januari 2009 een waarborg van 200 miljoen euro. Vanaf dat ogenblik volgt het Vlaamse Gewest de Gemeentelijke Holding in de hoedanigheid van waarborgverstrekker.

De Vlaamse overheid heeft met Dexia Bank België steeds een klant-leverancierrelatie gehad. Dexia Bank België is een belangrijke inschrijver op overheidsopdrachten in de financiële sfeer. Ze wint en verliest opdrachten. Ze is kassier voor de ministeries maar niet voor de agentschappen. Ze haalt pps-projecten binnen, bijvoorbeeld voor beloodsingsmiddelen en verliest er ook, zoals de DBFM Onderwijs.

Met Dexia Holding onderhoudt de Vlaamse overheid tot 30 september 2008 geen relatie. Op maandagavond 29 september 2008 vraagt de federale overheid aan de Vlaamse overheid om een beperkt aantal aandelen in de Dexia Holding te kopen en zo bij te dragen tot de verankering van Dexia Bank België als systeembank ook voor de openbare sector in ons land. De Vlaamse Regering bekrachtigt dat op 30 september 2008. De aandelen worden betaald met middelen van het Toekomstfonds.

Op de algemene vergadering krijgt de vertegenwoordiger van het Vlaamse Gewest duidelijke antwoorden op vragen over de variabele vergoeding en Dexia Israël. Het Vlaamse Gewest woont op 13 november 2008 een technische toelichtingsvergadering bij over de bijkomende steun onder de vorm van waarborgen waartoe de nationale overheden beslissen. Over de discussies met de Europese Commissie over het herstructureringsplan worden de regio's uitsluitend informeel betrokken, aan de besprekingen van de dossiers KBC en Ethias neemt Vlaanderen wel deel als lid van de delegatie van EU-lidstaat België.

De Vlaamse Regering wordt op maandagavond 29 september 2008 gevraagd voor een bedrag van 500 miljoen euro in te tekenen op nieuwe beursgenoteerde aandelen van Dexia. Tot de uitgifte van deze aandelen is principieel beslist in de nacht van 29 op 30 september 2008 door de raad van bestuur van Dexia. De uitgifteprijs is 9,9 euro, het gemiddelde van de slotkoersen van de laatste dertig dagen voor uitgifte, zijnde de minimumprijs voor een uitgifte buiten voorkeurrecht in een beursgenoteerde vennootschap. Zo wordt de Vlaamse overheid eigenaar van 2,85 percent van Dexia. Ook de Federale, de Waalse en de Brusselse Regering tekenen in, respectievelijk voor 1 miljard euro, 350 miljoen euro en 150 miljoen euro. Daarnaast brengen de Belgische vaste aandeelhouders van Dexia 1 miljard euro samen: de Gemeentelijke Holding 500 miljoen euro, Arcofin 350 miljoen euro en Ethias 150 miljoen. De Franse staat en CDC brengen respectievelijk 1 en 2 miljard euro in. De Luxemburgse staat stort 376 miljoen euro in Dexia BIL door middel van een uitgifte van een converteerbare lening.

De aandeelhouderstructuur van Dexia ziet er dan als volgt uit. De Franse aandeelhouders hebben 26,3 percent van de aandelen: CDC stijgt van 11,9 percent naar 19,3 percent, de Franse staat heeft 5,7 percent en CNP daalt van 2,0 percent naar 1,3 percent. De Belgische

aandeelhouders hebben 44,4 percent van de aandelen, verdeeld over Arco, de Gemeentelijke Holding en Ethias en de Belgische overheden. De Belgische overheden hebben 11,4 percent van de aandelen, de helft voor de federale overheid en de andere helft voor de drie regio's, waarvan Vlaanderen 2,85 percent bezit. De formeel controlerende aandeelhouders zijn CDC (Frans), de Gemeentelijke Holding, Arco en Ethias, samen goed voor 52,2 percent. De 'free float' bedraagt na de operatie 29,3 percent.

Dexia heeft de kapitaalinjectie van 6,376 miljard euro nodig door de crisis van de financiële markten, de kapitaalbehoeften en de verminderde liquiditeit waaronder alle banken te lijden hebben. Een krachtig signaal is volgens de Belgische banktoezichthouders vereist om het vertrouwen te herstellen. De gewestregeringen worden gevraagd om deel te nemen in deze herkapitalisatieverrichting omdat de lokale besturen waarover zij de voogdij hebben, belanghebbenden zijn in het belangrijkste metier van Dexia, zijnde de financiering van de besturen. Daarnaast is de Belgische retailpoot van groot belang voor de Vlaamse, Brusselse en Waalse spaarders, omdat er meer dan 22 miljard euro spaartegoeden uitstaan.

Het belangrijkste risico van Dexia is de Amerikaanse herverzekeringsmaatschappij FSA. De Vlaamse ministers Van Mechelen, Vandenbroucke en Vanackere worden, gelet op de extreme urgentie, die nacht mondeling geïnformeerd door de raadsleden van Dexia over de aard van die risico's. De Vlaamse ministers krijgen de mondelinge toezegging dat FSA zo snel mogelijk zou verkocht worden door Dexia Credit Local France.

Het Vlaamse Gewest laat dan onderzoeken door Petercam/Baker & McKenzie welke structurele oplossingen mogelijk zijn om Dexia Bank België in een rustiger vaarwater te brengen door als gewest of federale overheid met dezelfde financiële inspanning rechtstreeks in Dexia Bank België te participeren. Dan al vraagt de Vlaamse Regering naar andere opties. Op dat moment wordt de situatie bij FSA als het grootste risico gepercipieerd, maar ook de financieringsbehoeften bij DCL worden in kaart gebracht in een presentatie aan de Vlaamse overheid door haar adviseurs op 8 oktober 2008. De conclusie is echter dat hiervoor een meerderheid, en voor sommige punten zelfs tweederde meerderheid, nodig is in de raad van bestuur van Dexia Holding en dat dit gelet op de paritaire samenstelling wel eens tot een blokkering zou kunnen leiden met verdere ratingverlagingen en hogere kapitaalbehoeften tot gevolg.

Met een nota van 29 oktober 2008 vraagt de Gemeentelijke Holding formeel tijdelijke ondersteuning voor een deelname in de kapitaalverhoging van Dexia Holding. Zij financiert deze kapitaalverhoging immers met drie leningen van 100 miljoen euro met een looptijd van respectievelijk 3, 4 en 5 jaar en een back-upkredietlijn van 200 miljoen euro. De federale overheid neemt het standpunt in dat – in weerwil van de wet van 63 – gelet op de staatshervorming de gewesten verantwoordelijk zijn voor de lokale besturen en hun participaties zoals de Gemeentelijke Holding. Het standpunt van de federale overheid is dus dat het tot de opdracht van de gewesten behoort om de Gemeentelijke Holding in deze te ondersteunen en dat de federale overheid in het Dexiadossier reeds belangrijke rechtstreekse waarborgverleningen opneemt. De federale overheid heeft deze boodschap steeds consequent gebracht. De gewesten hebben steeds geargumenteed en in diverse brieven – de eerste brief van de drie gewesten dateert van 23 december 2008 – ook schriftelijk meegedeeld dat zij de situatie van de Gemeentelijke Holding zien als een gemeenschappelijke zorg van de gewesten en de federale overheid, te meer dat de gewesten op generlei wijze betrokken zijn bij de kapitaalverhoging in Dexia Holding waar ook de Gemeentelijke Holding toe geroepen werd zonder enig overleg met de gewesten. De gewesten hebben steeds ook gewezen op de wettelijke toestand (cf. de wet van 1963) waar de federale overheid uiteraard aanpassingen kan aan doorvoeren. De minister-president verwijst ook naar de besprekingen en de beslissingen van het overlegcomité van 18 februari en 18 maart 2009 over de aanpassing van het statuut van de waarnemers van de gewesten in de raad van bestuur van de Gemeentelijke Holding en de oprichting van een interfede-

rale werkgroep Gemeentelijke Holding. De Vlaamse Regering heeft immers verschillende keren aangedrongen op een ander vorm van representatie van de gewesten, eventueel een (collectief) vetorecht.

De gezamenlijke conclusies van Ernst&Young, aangesteld door het Waalse Gewest en Petercam, aangesteld door het Vlaamse Gewest zijn zonneklaar. Hun conclusies van 26 november 2008 luiden: “De toekomst van de Gemeentelijke Holding hangt op langere termijn samen met een herstel van de aandelenkoers van Dexia. Een oplossing voor Gemeentelijke Holding is op korte termijn cruciaal om de negatieve gevolgen van de koersval van Dexia op te vangen. Een faillissement van Gemeentelijke Holding zou immers belangrijke negatieve gevolgen hebben voor Dexia en de gemeenten-aandeelhouders. Indirect zou dit ook kunnen leiden tot negatieve gevolgen bij andere aandeelhouders zoals Ethias, Arco en de gewesten.”. De Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement kennen dan al de risico’s en de belangen die op het spel stonden. Dat is in de loop van de evolutie van het dossier niet meer gewijzigd.

In november 2008 is duidelijk dat de kapitaalverhoging en de aangekondigde garantieregeling op de ‘funding’ nog niet het gewenste effect heeft voor Dexia Holding. De gewesten worden met een brief van 12 november 2008 uitgenodigd door federaal premier Leterme op een informatievergadering met alle Belgische aandeelhouders over de problemen met FSA waar de federale regering dan samen met de Franse regering nog een bijkomende waarborg voor toekent. Met het begrotingsdecreet van 5 december 2008 wordt dan de decretale basis gecreëerd voor een gewestwaarborg ten behoeve van de Gemeentelijke Holding. De Vlaamse overheid heeft hierover ook de Europese Commissie schriftelijk geïnformeerd. Uiteindelijk wordt dan met een ministerieel besluit van 15 januari 2009 de gewestwaarborg van 200 miljoen euro toegekend. Hieraan zijn een aantal voorwaarden gebonden zoals een verbod op de uitkering van dividenden en de voorwaarde dat ook de andere gewesten hun waarborg toekennen. Voor deze waarborg wordt door de Gemeentelijke Holding een waarborgvergoeding betaald.

In die periode werden waarborgen beschouwd als een budgetvriendelijke manier om bedrijven door de crisis te helpen. De versoepeling van de waarborgregimes werd gezien als één van de manieren om het bedrijfsleven uit de crisis te halen. In de loop van januari 2009 bleek uit de evolutie van de koers van het Dexia-aandeel dat de gezamenlijke gewestwaarborg van 400 miljoen niet volstond om de Gemeentelijke Holding boven water te houden. De gewesten maakten duidelijk in een brief van 23 december 2008 aan de federale regering dat het hier nog steeds over een gezamenlijk project gaat dat zijn oorsprong vindt in de beslissing van de federale overheid om een eerste redding te organiseren via een kapitaalverhoging van 9,9 euro per aandeel en dat zij van oordeel zijn dat eventueel bijkomende inspanningen van de federale overheid moeten komen. Premier Van Rompuy antwoordt hierop in een brief van 29 januari 2009 positief. De Federale Regering doet ook het nodige om een wettelijke machtiging te bekomen om ook zelf een waarborg te kunnen verstrekken. In de loop van het voorjaar vult de federale regering de gewestwaarborg dan aan met een bijkomende federale waarborg van 400 miljoen. Daarvoor worden bijkomende voorwaarden gesteld zoals een kapitaalverhoging door de aandeelhouders van de Gemeentelijke Holding. Het dossier kwam ook aan bod op het overlegcomité van 18 februari en 18 maart 2009 waar werd overgegaan tot de oprichting van een interfederale werkgroep Gemeentelijke Holding.

Eind september 2009 wordt tot een kapitaalverhoging binnen de Gemeentelijke Holding beslist. De Vlaamse Regering is bij de uiteindelijke keuze door de organen van de Gemeentelijke Holding voor een kapitaalverhoging in plaats van een samenwerking met Publigas niet betrokken. De gemeentebesturen oordelen dat een rechtstreekse kapitaalverhoging meer aangewezen was dan een beroep te doen op de middelen afkomstig van de verkoop van Distrigas. Het relatief geringe verschil tussen enerzijds de kostprijs van de operatie via Publigas en een rechtstreekse operatie heeft daarbij klaarblijkelijk de doorslag

gegeven. Ook VVSG, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten rapporteert in haar wekelijkse nieuwsbrief zeer neutraal over die operaties. Vanaf 30 september 2009 kan de overheidswaARBorg dan ook opnieuw beginnen te dalen en wordt de Vlaamse waarborg teruggebracht tot 125 miljoen euro.

Op 26 februari 2010 hecht de Europese Commissie haar goedkeuring aan het herstructureringsplan van Dexia Holding. Op 21 juni 2010 neemt de intergewestelijke werkgroep Gemeentelijke Holding kennis van een rapport met de stand van zaken vanwege de Gemeentelijke Holding. De Vlaamse waarborgen worden verder verminderd tot 62,5 miljoen euro. De federale overheid stelt, zijnde een regering van lopende zaken, geen verlenging van haar waarborg te kunnen toekennen. Eind december 2010 wordt de lopende waarborg van 62,5 miljoen euro opnieuw met zes maanden verlengd door de gewesten.

De Vlaamse Regering heeft zich dus van bij de eerste problemen van Dexia ingeschreven in een strategie van de federale overheid om de Belgische verankering van de belangrijke Belgische bank Dexia Bank België als onderdeel van de Dexia Holding te verzekeren door de verzwakte Belgische aandeelhouders, onder andere de Gemeentelijke Holding en Ethias, te versterken en door rechtstreeks te participeren. Het is deze strategie die aan de basis ligt van de opeenvolgende beslissingen om de Gemeentelijke Holding te blijven ondersteunen met waarborgen. De strategie is ontwikkeld in samenspraak met de andere gewesten. Op 20 januari 2011 schrijven de drie ministers-presidenten gezamenlijk de federale eerste minister over de verlenging van de gewestwaarborg voor de Gemeentelijke Holding met zes maanden. Het Dexia-aandeel daalt immers onder de 3 euro bij het jaareinde en de gewesten dringen erop aan dat ook de federale overheid haar waarborg opnieuw in de plaats zou stellen. De gewesten krijgen geen reactie, wellicht omdat begin 2011 de beurskoers van Dexia weer aantrekt. In de loop van het voorjaar 2011 krijgt de Gemeentelijke Holding het steeds moeilijker gelet op de opnieuw dalende koers van het Dexia-aandeel. Daardoor vragen de schuldeisers van de Holding, in eerste instantie Dexia maar ook bank Degroof, Fortis en ING, telkens cash bij om het ontbrekend onderpand, vastgelegd in de kredietovereenkomsten, aan te vullen. De analyses van cijfers door het management van de Gemeentelijke Holding op 6 mei 2011 aan de gewesten verstrekt, leiden steeds tot dezelfde conclusie als Petercam en Ernst&Young in november 2008: gelet op de sterke afhankelijkheid van de Gemeentelijke Holding zowel van de koers van het Dexia-aandeel als van het dividend van Dexia is het lot van de Gemeentelijke Holding onlosmakelijk verbonden met dat van Dexia maar ook omgekeerd. Dexia Holding zou een ineenstorting van de Gemeentelijke Holding niet overleven zonder de vervanging van de Gemeentelijke Holding door een andere meer stabiele aandeelhouder. Niemand is geïnteresseerd in dit aandeel van 14 percent, zelfs niet aan de toenmalige beurskoersen. Bovendien kan de Gemeentelijke Holding zich niet ontdoen van haar Dexiaparticipatie aan de beurskoers want dan is ze niet meer in staat de schulden terug te betalen, de marktwaaRde van het Dexia-aandeel blijft immers fors onder de boekwaarde van de Gemeentelijke Holding. In een gesprek op 24 mei 2011 met de leiding van de Gemeentelijke Holding krijgt de ministerkern de indruk dat het management van de Gemeentelijke Holding in deze situatie berust en er ook haar zelfzekerheid uit haalt: de overheden kunnen de Gemeentelijke Holding niet in de steek laten want dit zou de mislukking van de lopende herstructurering van Dexia Holding betekenen. Met die context in het achterhoofd voert de ministerkern in mei 2011 harde gesprekken over het dividend over het boekjaar 2010. Dat leidt er uiteindelijk toe dat de algemene vergadering op 25 mei 2011 beslist om de eventuele uitbetaling van het dividend op te schorten tot het einde van 2011.

In die context stelt de Gemeentelijke Holding op een werkvergadering met technici de vraag om als overbrugging en in afwachting van de afloop van de discussies rond een verhoging van de waarborgen op korte termijn te investeren in het lopende commercialpaperprogramma. Dat kent traditioneel een grote terugtrekking in mei aangezien de vakantiekassen zeer belangrijke investeerders zijn. In het kader van het kasbeheer schrijft op 17 mei 2011 de secretaris-generaal van het Departement Financiën voor korte termijn

in op dit commercialpaperprogramma. Het verlenen van waarborgen is op dat ogenblik de goedkoopste manier om de continuïteit van Dexia Holding te verzekeren. Te meer aangezien de ministers-presidenten een brief gedateerd op 26 mei 2011 krijgen van de gouverneur van de Nationale Bank van België waarbij die een kopie bezorgt van zijn brief van dezelfde datum aan de federale eerste minister en de federale minister van Financiën. De gouverneur stelt in zijn brief: “Het lijkt mij aangewezen dat de gewestelijke regeringen in overleg met de federale regering de financiële positie van de Gemeentelijke Holding evalueren en mogelijke scenario’s onderzoeken om de financiële soliditeit van de Gemeentelijke Holding als referentieaandeelhouder van Dexia te herstellen.”. De gouverneur stelt bovendien: “Vandaag rijst de vraag in welke mate de Gemeentelijke Holding als referentieaandeelhouder voldoende financieel solide is om conform de financiële wetgeving de vereiste van gezond en voorzichtig beleid van de bankgroep Dexia te bewerkstelligen.”. De gouverneur stelde vervolgens: “De precaire positie van de Gemeentelijke Holding en de publieke berichtgeving hierover wegen tevens op het imago van Dexia.”.

Op 27 mei 2011 vindt dan een vergadering tussen de federale premier, federaal minister Reynders en de ministers-presidenten plaats. Daarop wordt de indruk gewekt dat niet de toekomst van de Dexiagroep een probleem vormt voor de Gemeentelijke Holding maar de Gemeentelijke Holding een probleem voor de toekomst van de Dexiagroep. Daarbij komt nog dat de Franse aandeelhouders al te graag telkens wanneer de Belgen het probleem van Dexia Credit Local naar voren schuiven, erop wijzen dat de Belgische aandeelhouders nog altijd zware leningen lopende hebben bij Dexia Bank België en dat die leningen een risico vormen voor het eigen vermogen van de groep aangezien de toezichthouders ermee dreigen deze aandeelhoudersleningen af te trekken van het eigen vermogen. Bepaalde kranten melden dat de Nationale Bank op hetzelfde moment van die brief aan de leiding van Dexia Holding opdraagt om een bankentestament op te stellen, dan is de brief van gouverneur en de oproep tot de gewesten om tot de versterking van de Gemeentelijke Holding als aandeelhouder van Dexia te komen wel heel bitter.

Op de voormelde bijeenkomst met de ministers-presidenten, de premier en minister Reynders is afgesproken dat de federale overheid de illiquide participatie in nv ASTRID zou overnemen van de Gemeentelijke Holding opdat de Gemeentelijke Holding deze opbrengst mede zou kunnen gebruiken om haar schuldgraad te verlagen. De premier bevestigt dit voornemen in een brief van 30 mei 2011 waar hij er de nadruk op legt dat dit de laatste inspanning is van de federale regering ten bate van de Gemeentelijke Holding.

Op 1 juni 2011 ontvangt de Vlaamse overheid een brief van voorzitter Vermeiren van de Gemeentelijke Holding met de vraag om de volledige gewestwaarborg op te trekken van 125 miljoen euro tot 250 miljoen euro. De Vlaamse Regering vraagt aan de zakenbank Leonardo en het advocatenkantoor Laga om erop toe te zien dat het management zijn verplichtingen verbonden aan de waarborgen nakomt. Zakenbank Leonardo bezorgt de regering een preliminair rapport op 15 juni 2011.

Bij het bepalen van de hoogte van het waarborgbedrag wordt rekening gehouden met twee parameters: enerzijds een raming van de capaciteit om commercial paper te blijven plaatsen en anderzijds een prognose van de Dexia-beurskoers. Elke daling van de beurskoers van de Gemeentelijke Holding noopt immers tot het storten van bijkomende ‘cash-collateral’. De ramingen waren heel voorzichtig, het oorspronkelijk gevraagde bedrag door de Gemeentelijke Holding werd fors opgetrokken tot 450 miljoen euro. Tegelijk wordt een correcte waarborgvergoeding bedongen en worden omkaderende voorwaarden opgenomen in de waarborgovereenkomst die moesten leiden tot een versnelde afbouw van de schuldgraad van de Gemeentelijke Holding door het stopzetten van de diversificatiepolitiek en de desinvesteringen van eerdere diversificaties. Het herstructureringsprogramma van juni 2011 is bedoeld om het overleven van de Gemeentelijke Holding te verzekeren ook als het Dexia-aandeel op een laag niveau blijft hangen.

De Vlaamse overheid bepleit ook steeds een correcte vergoeding met betrekking tot de verstrekte waarborgen. Zo hecht ze eind juni 2011 veel belang aan een progressieve waarborgvergoeding als manier om de Gemeentelijke Holding te stimuleren werk te maken van schuldvermindering door de verkoop van activa. Dit leidt eind juni nog tot twee pittige brieven van de Gemeentelijke Holding. Het is wel steeds zo dat de Gemeentelijke Holding de waarborgvergoedingen die traditioneel ‘up-front’ worden betaald uit haar beschikbare cashmiddelen heeft gefinancierd.

De evolutie van de financiële markten in Europa gedurende de zomer, de impact ervan op de Dexia-groep en de keuzes gemaakt door de raad van bestuur van de Dexiagroep om activa fors onder de boekwaarde te verkopen aan derden, zorgen ervoor dat een stijging van de waarde van het Dexia-aandeel tot een niveau dat de Gemeentelijke Holding zou laten overleven, niet meer kon gegarandeerd worden.

Op 31 augustus 2011 bij de maandelijkse controle door Dexia van het aanwezige pand, blijkt dat de panden van de Gemeentelijke Holding voor de Dexiakredieten onder de 100 percent zijn gezakt, ondanks de gewestwaarborg van 450 miljoen euro en uitstaand commercial papers van 120 miljoen euro. Dexia Bank België informeert de gewesten daarvan voor het eerst op 21 juni 2011. In de loop van de maand september draagt de Vlaamse Regering samen met de andere gewesten en haar adviseurs ertoe bij om de Gemeentelijke Holding boven water te houden. In die periode ontwikkelt ze samen met de andere gewesten een alternatief voor de toekomst van de Dexiagroep, namelijk de splitsing in drie delen: Dexia Bank België, DexMa voor de financiering Franse lokale overheden – hierin zijn de Franse overheid en de Franse aandeelhouders sterk geïnteresseerd – en de restbank. Elke aandeelhouder zou elk aandeel ruilen voor drie aandelen. De Franse aandeelhouders zouden daarbij het aandeel van de Belgische aandeelhouders in DexMa overnemen en omgekeerd zouden de Belgische aandeelhouders het Franse aandeel in Dexia Bank België overnemen.

Dat voorstel is het antwoord op de geruchten dat de Franse aandeelhouders een project voorbereiden om Dexia uit de groep te halen en een alternatief vehikel op te richten voor de kredietverlening aan de Franse lokale besturen. De dreigende ratingverlaging van Dexia problemen zou immers tot financieringsproblemen van de groep leiden. Het is de Vlaamse Regering ook duidelijk dat de Belgische kernaandeelhouders van Dexia, dus de Gemeentelijke Holding, Ethias en Arco, samen goed voor ongeveer 32 percent van de aandelen, door hun intrinsieke zwakte niet wegen op de besluitvorming. Het kapitaalsaandeel van de gewesten is daarvoor ook te klein. Slechts als België met gewestelijke participaties, de Ethias-participatie (die het Waals en Vlaams Gewest samen controleerden) en de participatie van de Gemeentelijke Holding een hecht aandeelhoudersfront van 25 percent vormt, kan het wegen op de besluitvorming in de Dexia Holding.

Op 20 september 2011 accepteren de gewestregeringen op voorstel van de Vlaamse Regering een zespuntenprogramma voor de Gemeentelijke Holding. Volgens dat programma zijn de gewesten bereid verantwoordelijkheid te nemen voor de Gemeentelijke Holding met als doel een betere verankering van Dexia Bank België inclusief de verzekeringen. Het is aan de federale overheid en de Franse overheid om verder garant te staan voor de funding door Dexia Holding. De gewesten wensen volledig betrokken te worden in de herstructureringsgesprekken onder meer met de Europese Commissie. Slechts zo kunnen de gewesten verdere financiële inspanningen leveren. Dit standpunt wordt ook aan de federale overheid overgemaakt.

Intussen wordt ook Dexia Bank België zenuwachtiger over de openstaande schulden van de Gemeentelijke Holding. Vrijdag 29 september 2011 wordt duidelijk dat een operatie op til was. De federale overheid polst in welke mate de gewesten bereid zijn deel te nemen aan de versterking van Dexia in de eerste plaats voor verhoogde waarborgen voor de Gemeen-

telijke Holding. Die moeten verhinderen dat de aandeelhoudersleningen van het kapitaal afgetrokken worden.

Desondanks wordt er in dat weekend uiteindelijk geen plan voorgesteld, op maandagavond komt de raad van bestuur van de Dexia Holding samen, het begin van een helse week voor Dexia Bank België. De Vlaamse Regering hoort geruchten dat de hervorming een nationalisatie van Dexia Bank België zou zijn. Het plan van de gewesten wordt afgedaan als interessant maar te laat. De gewesten maken duidelijk aan de federale overheid dat de ondersteuning van de Gemeentelijke Holding enkel zin heeft voor de verankering van Dexia Bank België maar niet van Dexia Holding. Een nationalisatie zou immers desastreus zijn voor Dexia Holding. De gewesten zeggen toe getrouw hun verbintenissen na te komen, maar niks meer. Voor het Vlaamse Gewest betekent dit een verlies van 265 miljoen euro en de decimering van de waarde van zijn initiële investering in Dexia van 500 miljoen euro. Dit verlies van 265 miljoen euro wordt in de rekeningen over 2011 verwerkt.

De minister-president concludeert dat de opeenvolgende Vlaamse Regeringen samen met het parlement een coherente lijn aangehouden hebben. Vlaanderen heeft binnen de federale solidariteit zijn steentje bijgedragen om Dexia Bank België verankerd te houden. Daartoe heeft het rechtstreeks geïnvesteerd in Dexia Holding en samen met de andere gewesten getracht om de Gemeentelijke Holding als één van de referentieaandeelhouders van Dexia Holding overeind te houden.

Bij de afwikkeling van de gevolgen van de tweede financiële crisis heeft de federale overheid ervoor geopteerd om Dexia Bank België alleen de facto te nationaliseren. Daarnaast heeft ze omvangrijke verbintenissen opgenomen voor het verstrekken van waarborgen voor de funding van Dexia Holding. Voor de aandeelhouders van de Dexiarestholding en hun investeringen is dit desastreus. Op dat moment heeft het Vlaamse Gewest geen enkele reden om de Gemeentelijke Holding te ondersteunen en het heeft zijn verliezen genomen.

De Vlaamse overheid kon alleen niets doen. Ze is erin geslaagd één lijn uit te werken met de andere gewesten maar is er niet in geslaagd de federale overheid van de zin van dit voorstel te overtuigen. De federale overheid zit in een krachtsverhouding met de Franse staat die andere belangen heeft. De Vlaamse Regering zal conclusies voor haar invloed in bijvoorbeeld KBC, in Ethias, trekken, maar eventueel samen met het parlement ook andere gevolgen bepalen.

III. BESPREKING

De heer *Sas van Rouveroi* heeft zich de moeite getroost kennis te nemen van de 27 verslagen van waarnemer Van Driessche aan de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, die, 1100 bladzijden lang, ter inzage liggen bij de secretaris-generaal van het Vlaams Parlement. Hij stelde vast dat de verslagen die ter beschikking werden gesteld van het Vlaams Parlement de periode tussen 24 september 2009 tot 18 november 2011 beslaan, dus vanaf de dagen die voorafgingen aan de kapitaalsintrede door de steden en gemeenten, tot kort na de beslissing tot vereffening.

Volgens de minister-president had de Vlaamse overheid weinig te maken met de Gemeentelijke Holding voor ze op 6 oktober 2008 waarborgverstrekker werd. Voor die datum golden immers de wet van 1963 en de gemeentelijke autonomie. Juridisch klopt dat, erkent het commissielid, maar politiek en moreel niet. De Vlaamse intekening op het kapitaal van Dexia Bank bij de redding motiveerde de minister-president immers wel met zijn voorgedij over de lokale besturen, die moesten gered worden. Dan geldt dat argument ook voor de Gemeentelijke Holding, redeneert de heer van Rouveroi. Er is dus wel degelijk sprake van politieke verantwoordelijkheid bij de Vlaamse Regering.

In het eerste deel van de verslagperiode, die volgens de spreker loopt tot 24 juni 2010, zijn de teksten bijzonder summier en meestal beperkt tot de mededeling van de verslagen van de raad van bestuur en de PowerPointpresentaties aldaar, hoewel toen onder meer de kapitaalintrede plaatsvond. Het lid onderstreept dat pas in het tweede deel nadrukkelijk melding wordt gemaakt van overleg met en instructies van de Vlaamse Regering, voordien nooit. Er is geen reden om te vermoeden dat die er in het eerste deel wel waren doch systematisch onvermeld bleven. Bevestigt de Vlaamse Regering die analyse?

In dit verband herinnert het lid aan de bevestiging van de heer Van Driessche, tijdens zijn verder teleurstellende hoorzitting, dat hij het eerste jaar inderdaad niets hoorde van de Vlaamse Regering. Blijkbaar had men toen, in weerwil van de volop woedende bankenstorm, nog geen bewustzijn van de prioriteiten, concludeert hij, en geeft als voorbeeld dat de waarnemer in een van de verslagen vetjes noteert dat het Vlaamse aandeel na de kapitaalverhoging van 43,97 naar 43,49 percent gedaald is.

Verder waarschuwde de heer Van Driessche op geen enkel moment de minister over het ongeloofwaardige karakter van het businessplan, dat diende als basis van het geloof van vele steden en gemeenten en van de Vlaamse Regering in het dividend van 13 percent. Wat is daarover in de schoot van de Vlaamse Regering gezegd? Was zij werkelijk overtuigd van de haalbaarheid? Waren er niet voldoende andere bronnen om daar vragen bij te stellen?

Verder informeert de heer van Rouveroi naar de afloop van het onderzoek ten laste en ten gunste dat de CBFA in die periode voerde naar indicieën van machtsmisbruik door de Gemeentelijke Holding.

Vervolgens feliciteert hij de heer Van Driessche dat hij al op 15 februari 2010 opmerkte dat de preferente aandelen A zouden worden uitbetaald, in weerwil van een (op 25 maart gecorrigeerd maar niet geheel verdwenen) verlies op de gewone activiteit. Dat is natuurlijk mogelijk, erkent het lid, door de overgedragen winsten te verminderen, maar het blijft onverstandig, zoals ook de minister-president een jaar later erkende. Maar kwam dit toen al ter sprake in de Vlaamse Regering, die toch over het morele gezag beschikte om de beslissing tegen te houden?

Het kantelmoment in de verslaggeving van de waarnemer is 24 juni 2010. Voor die datum staan in de verslagen alleen geruststellende boodschappen. In het genoemde verslag omschrijft het management de situatie als “overleven”, met bijzondere aandacht voor de liquiditeit, hoewel tot eind 2011 nog alles ok is. Op 23 september 2010 wordt voor het eerst melding gemaakt van de carrousselning, zij het onzorgvuldig, want zonder het onderscheid tussen moeder en dochter Dexia. Het lid informeert naar de werkgroep met de Belgische referentieaandeelhouders, waarvan de oprichting in dat verslag wordt aangekondigd. Is dat effectief gebeurd en, zo ja, wat heeft die gedaan? Verder wordt gewezen op de druk van diverse aandeelhouders om van het dividend de prioriteit te maken.

Op 18 februari 2011 gewaagt de heer Van Driessche van een stresstest, waarvan het lid wil weten wie die heeft uitgevoerd. De test concludeert dat de Gemeentelijke Holding 14 miljoen euro verliest bij een dividend van 5 percent en uitgaande van een beurskoers voor het Dexia-aandeel van 2 euro, maar 24 of 56 miljoen euro wint bij een koers van 3 of 4 euro. Feitelijk was de koers op dat moment 3,51 euro. De heer van Rouveroi vindt die conclusies merkwaardig.

Uit het verslag van 31 maart 2011 blijkt geen enkele instructie van de Vlaamse Regering voor de heer Van Driessche over de dividendpolitiek. Klopt dat? Op 28 april 2011 gaat het collegiale vetorecht van de gewestwaarnemer in, die de minister vanaf dan ook in elk verslag wijst op de voorwaarde dat hij reageert binnen de drie dagen. Hoe werd dat georganiseerd?

Op 2 mei 2011 citeert de waarnemer de resolutie van het Vlaams Parlement waarin het pleit tegen buitensporige bonussen zolang de overheidssteun niet is terugbetaald, want op dat moment inderdaad nog niet gebeurd was. In tegenspraak daarmee werd echter een schriftelijke procedure gevolgd om de naleving van de overeenkomst met Mariani te bevestigen. Een gemiste kans, oordeelt het lid, hoewel de waarnemer hier andermaal wees op de vetomogelijkheid.

Op 27 juni 2011 rapporteert de waarnemer dat bepaalde leden van de raad van bestuur bezwaar hadden tegen de hoogte van de waarborgpremie. Heeft de regering over die bezwaren beraadslaagd? De regering wil het voortbestaan garanderen, maar tast met die premie van 3,8 percent de cashpositie van de Gemeentelijke Holding verder aan.

Op 8 september 2011 is het verslag van de heer Van Driessche twee pagina's lang. Het irriteert hem dat hij de documenten niet vooraf krijgt. Heeft de Vlaamse Regering daarover overlegd met de Gemeentelijke Holding? De waarnemer stelt voor het eerst in twee jaar vragen bij de herbeleggingen van de opbrengsten tier 1-beleggingen en het risicovolle karakter daarvan. In het laatste jaar zijn er intensievere contacten tussen de waarnemer en het kabinet. De waarnemer krijgt instructies en brengt verslag uit, maar sinds 8 september krijgt hij steeds de boodschap zich niet te moeien omdat de juiste persoon op de hoogte zou zijn. Zo wordt er zowel op zijn vraag over het optieprogramma in opdracht van minister Bourgeois als op zijn opmerking over de noodzaak om de liquiditeitspositie einde 2011 te blijven volgen en desnoods het verkoopprogramma aan te passen, geantwoord dat zowel de zakenbank Leonardo als de gewestregeringen meermaals de nodige informatie kregen. De raad van bestuur pleit bovendien voor een betere interne doorstroming van informatie die aan het Vlaamse Gewest geleverd wordt. Klopt het dat het gewest op een andere manier op de hoogte gebracht is? Was de interne communicatie het probleem? In het andere geval is de Gemeentelijke Holding zeer karig geweest met informatie.

In het verslag van 12 september 2011 is er voor het eerst sprake van staking van betaling, sommige bestuurders zouden het over diefstal van de ene overheid tegen de andere hebben. De heer Van Driessche stelt in opdracht van het kabinet enkele vragen, maar de dagelijkse bestuurder verwijst andermaal naar de informatie die al verstrekt werd aan de zakenbank Leonardo.

Uit het verslag van 22 september 2011 blijkt dat de raad van bestuur een verhoging van de gewestwaarborg met 200 miljoen euro vraagt. De voorzitter spreekt op dat moment zijn waardering uit voor de gewesten met verwijzing naar het overleg van 20 september 2011. Het lid vraagt waarover dat overleg precies ging. Op 11 oktober 2011 rapporteert de heer Van Driessche dat de toestand somber is, het einde van de week zou niet gehaald worden. Er wordt voor het eerst gesproken over de vrijwillige vereffening.

Op 16 november 2011, op het moment dat de vereffening al voorbereid wordt, klaagt de raad van bestuur over een gebrek aan transparantie van Dexia Bank België sinds 22 oktober 2011. Volgens de heer Van Driessche zou Dexia Bank België gesuggereerd hebben om de vertegenwoordigers van de regeringen te laten deelnemen aan het schuldopvolgingscomité. Dat zou niet doorgedaan zijn wegens gebrek aan interesse. Wat is het schuldopvolgingscomité precies? Waarom was de Vlaamse Regering niet geïnteresseerd in deelname?

In het laatste verslag van 18 november 2011 rapporteert de heer Van Driessche dat de factuur van Leonardo, raadgever van de Vlaamse Regering, niet ten laste wordt genomen bij de vereffening omdat het niet gaat om een vaststaande schuld. Wordt de rekening van 1,5 miljoen euro aan de zakenbank dan niet betaald? De heer Van Driessche eindigt zijn laatste verslag met de beslissing tot terbeschikkingstelling van een gecensureerde versie van de verslagen van 2007 tot 2011 aan het Vlaams Parlement. Uiteindelijk heeft het parlement de verslagen toch integraal kunnen inzien als bijlage bij het verslag van de waarnemer. Het lid hoopt de leden niet alleen overtuigd te hebben van het belang van de verslagen van de

waarnemer, maar ook van het feit dat de inhoud ervan de toets van de openbaarheid kan doorstaan.

Voor de heer *Filip Watteeuw* hadden niet alleen de rapporten van de waarnemer maar ook de verslagen van de raad van bestuur van de Gemeentelijke Holding een alarmbel moeten laten rinkelen. Vanaf 2005 was de positie van de Gemeentelijke Holding in Dexia risicovol. De diversificatie zonder verkoop van activa is op veel punten misgelopen. Ook hij wil weten wat de regering met de informatie aanvangt. Hoe verwerkt het kabinet de verslagen van de raad van bestuur en van de waarnemer? Welke informatie krijgt de regering? Het lid acht de verantwoordelijkheid van de bestuurders groter dan die van een waarnemer of het kabinet.

Het lid informeert voorts waarom de gewesten geen deel uitmaakten van de Belgische delegatie die bij de Europese Commissie de onderhandelingen over Dexia voerde. De houding van de Nationale Bank die de gewesten een bijkomende waarborg vroeg maar tegelijk al aan een bankentestament werkte, roept bij de heer Watteeuw erger dan bittere gevoelens op. Hoe verliepen de contacten met de Nationale Bank tussen 2009 en 2011? Via de Federale Regering of rechtstreeks?

De heer *Bart Van Malderen* stelt dat de heer Van Driessche zegt dat hij pas vanaf 2010 intensieve contacten onderhield met het kabinet, nochtans had Vlaanderen al eerder waarborg gegeven. Had de Vlaamse Regering andere informatiekanalen, bijvoorbeeld via het kabinet Begroting? De heer Van Driessche heeft wel degelijk over heel wat aspecten gerapporteerd, bijvoorbeeld de hefboomfondsen en de put-opties. Welk kabinet heeft die informatie verwerkt? Is erover gecommuniceerd tussen de verschillende kabinetten?

Het lid wil voorts weten of de Vlaamse Regering de indruk van 27 mei 2011 dat niet de toekomst van de Dexiagroep een probleem vormt voor de Gemeentelijke Holding maar de Gemeentelijke Holding een probleem voor de toekomst van de Dexiagroep, gecheckt heeft. Heeft de Nationale Bank die interpretatie bevestigd? Kortom, de heer Van Malderen wil weten hoe de Vlaamse Regering het probleem over de jaren heen heeft gemanaged. Hij relateert dat het beoordelen van informatie een minder zware verantwoordelijkheid is dan het nemen van de beslissingen.

De heer *Lode Vereeck* onthoudt uit het rapport-Petercam van november 2008 dat de Gemeentelijke Holding de koersval Dexia moest tegenhouden. Al te vaak wordt nu de indruk gewekt dat de Gemeentelijke Holding de ondergang van Dexia heeft veroorzaakt terwijl het omgekeerd is. In mei 2011 is dat blijkbaar ook het geval op een vergadering van premier Letermé, minister Reynders en de drie ministers-presidenten. Maar eigenlijk is dat ook hoe Petercam het in 2008 zag. Het lid vraagt dan ook verdere toelichting. Hij vraagt ook de precieze motieven voor de 40 miljoen euro commercial papers. Het kalf was al lang verdronken, zoals de EU in De Standaard bevestigt. De minister-president zegt dan wel dat Vlaanderen pas inspraak kreeg met het vetorecht, maar een financier kan toch eisen stellen aan de waarborg? Waarom heeft het gewest daar geen hardere voorwaarden aan gekoppeld?

De heer *Joris Van Hauthem* ziet als rode draad in het betoog van de minister-president dat de Vlaamse Regering onschuldig is. De minister-president verwijst daarvoor naar de wet van 1963 en de beperkte invloed in de Gemeentelijke Holding via de waarnemer. Is dat niet al te gemakkelijk? Wie financiert of waarborgen verstrekt, kan wel degelijk voorwaarden stellen. Het lid vindt het hallucinant dat de Vlaamse Regering weinig interesse betoonde in de verslagen van de waarnemer, de waarnemer lijkt zijn taak ook nogal licht op te nemen. Daar komt pas verandering in als de zaak eigenlijk verloren is. De relatie

waarnemer-regering moet uitgeklaard worden. Uit het betoog van de minister-president leidt de heer Van Hauthem voorts af dat de Nationale Bank dubbel spel gespeeld heeft. Het is misschien goed dat het parlement de gouverneur daarover nog eens hoort.

Klopt het dat de Vlaamse Regering geen andere keuze had? De voorzitter van de raad van bestuur van de Gemeentelijke Holding, de heer Vermeiren, zegt dat de Federale Regering hem het mes op de keel heeft gezet. Geldt dat ook voor de Vlaamse Regering? Hoe zou ze gehandeld hebben als ze wel de touwtjes in handen had? Ook dit lid wil de precieze relatie tussen regering en waarnemer kennen. Waarom zijn de contacten pas intensiever geworden als de situatie al uit de hand gelopen was? Tot slot informeert het lid waarom Vlaanderen wel deel uitmaakte van de delegatie die met Europa onderhandelde over KBC en Ethias, maar niet van de delegatie over Dexia.

Mevrouw *Griet Smaers* heeft voldoende antwoorden gekregen over de omstandigheden en de motieven van de waarborgverlening. Ook dit lid wil meer duidelijkheid over de houding van de voorzitter van de Nationale Bank, eventueel in extra hoorzittingen. Voorts informeert ze of de Vlaamse Regering een afzonderlijk vetorecht had. Ze dacht dat er alleen een collectief vetorecht bestond. Wat was precies de taak van de heer Van Driessche? Wat waren de mogelijke acties van de regering op basis van opmerkingen van de waarnemer? Heeft de Vlaamse Regering of minister Bourgeois de waarnemer instructies gegeven over zijn houding over het dividend van 13 percent, over de afbouw van de risicovolle investeringen, over de voorwaarden voor waarborgstelling?

De heer *Matthias Diependaele* wijst erop dat de heer Duplat zei dat het de verantwoordelijkheid was van de toezichthouder om bij de kapitaalverhoging van Dexia na te gaan of de kapitaalbasis van de referentieaandeelhouders sterk genoeg was. De toezichthouder heeft dat noch bij de Gemeentelijke Holding, noch bij Arco, noch bij Ethias gedaan. Dat is een grote fout. Het klopt dat de toezichthouder op twee paarden tegelijk heeft gewed. De reconstructie in *De Tijd* bewijst dat.

De centrale vraag is wie verantwoordelijk is voor de foute keuzes van de Gemeentelijke Holding zoals de carrouselrekening, de optiepolitiek, de hefboomfondsen. Het lid vermoedt dat er geen duidelijke juridische of politieke regels zijn om dat te bepalen. Kan de Vlaamse overheid als toezichthoudende overheid eigenlijk in de plaats treden van de gemeenten als aandeelhouders van de Gemeentelijke Holding? Het zou getuigen van betutteling als de Vlaamse overheid dat bij elke beslissing van de Gemeentelijke Holding zou doen. Nochtans was de raad van bestuur duidelijk onbekwaam om een bedrijf met dergelijke beursactiviteiten te leiden.

De heer *Dirk Van Mechelen* beaamt dat de Vlaamse Regering steeds de redding van de systeembank voor ogen had. In september 2011 is het dossier gekeerd en niet in het voordeel van de gewesten en de Belgische aandeelhouders. Hij vraagt waarom het constructieve voorstel van de drie gewesten niet aanvaard is. Hij informeert ook waarom Vlaanderen op 30 september 2011 beslist om de commercial paper voor twee maanden te verlengen. Toen was eigenlijk al duidelijk dat Vlaanderen zijn waarborg kwijt was en dat zijn splitsingsvoorstel niet aanvaard was. Eerder die maand was het voorzichtiger en verlengde het telkens voor veertien dagen. Daarbij waren er nog de onheilspellende berichten van de waarnemer en de uitkomst van de overlegmomenten tussen gewesten en federale overheid.

Minister-president *Kris Peeters* zegt dat Vlaanderen in 2008 besliste de Dexia Holding te steunen omdat Dexia Bank een systeembank is. Als dergelijke bank failliet gaat, komt niet alleen de retailbank maar ook het financiële systeem onder druk te staan. Een andere kwestie is de inbreng van de Gemeentelijke Holding in de Dexia Holding. Als de minister-president opnieuw kon beginnen, zou hij niet meer de holding steunen maar enkel de bank.

De bevoegdheden van de waarnemer zijn beperkt, maar er zaten anderen in de raad van bestuur onder meer twee commissarissen van het federale niveau. De minister-president wijst ook op de risico's van de feitelijke bestuurders. De minister-president neemt de volledige verantwoordelijkheid voor beslissingen die de regering genomen heeft, maar maakt duidelijk dat ze niet over alle informatie daarvoor beschikte. Het is trouwens niet zeker dat alle informatie die nu beschikbaar gesteld wordt, bijvoorbeeld in de media, klopt.

De Vlaamse Regering heeft wel degelijk gereageerd op de dividendpolitiek, door onder meer voorafgaand aan de algemene vergadering op 25 mei 2011 aan de voorzitter van de Gemeentelijke Holding te laten weten dat zij een serieus probleem had met de plannen op dat vlak. Hij betreurt wel dat de gouverneur van de Nationale Bank zijn brief pas na de genoemde vergadering liet aankomen, waardoor de regering een bijkomend argument misliep, te meer daar de heer Vermeiren verklaarde de gouverneur, die blijkbaar op de hoogte was van de problemen, voor de vergadering te hebben benaderd, hoewel die dat zelf tegenspreekt. Een en ander blijft onduidelijk, stelt de minister-president vast.

De Tijd schrijft dat de gouverneur in mei samen met Mariani al een banktestament aan het opstellen was, maar de minister-president was daar toen niet van op de hoogte, verzekert hij. Dat men op datzelfde moment de gewesten wel om steun verzocht om de bank te redden, laat een bittere nasmaak, geeft hij toe.

De reden waarom de Vlaamse overheid geen deel uitmaakte van de Europese delegatie, is omdat zij met 2,85 percent een kleine speler was. De minister-president erkent wel dat men te laat is begonnen met het bundelen van de krachten. Dat is pas gebeurd ten tijde van het splitsingsscenario, maar had achteraf bekeken inderdaad eerder gekund.

Minister *Philippe Muyters* antwoordt dat de waarborgpremie een progressief tarief had, toenemend van 1,25 percent op de eerste schijf van 175 miljoen euro tot 4 percent op de volgende. Het eerdere tarief van 1 percent werd verlaten uit voorzichtigheid ten aanzien van de door de Europese Commissie gewenste marktconformiteit. Tegelijk wilden de gewestregeringen daarmee ook de holding motiveren tot een zo beperkt mogelijke waarborg.

Hij argumenteert verder dat de niet-verlenging van het commercial paper tot groter verlies had geleid. Het klopt immers niet dat men dan alleen de waarborg kwijt was, want de holding was op dat moment eenvoudig niet in staat om terug te betalen. Met een andere oplossing voor Dexia zou de situatie mogelijk anders zijn geweest, voegt hij nog toe.

Tot slot legt hij nog uit dat in het verslag van 7 december te lezen valt dat Leonardo ten laste genomen en ook betaald is door de Gemeentelijke Holding.

Minister *Geert Bourgeois* stelt dat de Vlaamse Regering net als haar voorganger gepoogd heeft een systeembank te behouden. Dat enige mogelijke strategie was dan ook de Gemeentelijke Holding te steunen als referentieaandeelhouder van Dexia. In dat licht werd tot op het einde gehandeld, al haalde het gewestelijke alternatief het niet van de Belgische nationalisatie.

Aan de heer van Rouveroi vraagt hij om consequent te zijn en niet alleen vragen te stellen bij de rol van de gewestwaarnemer maar ook bij die van de bestuurder van de Gemeentelijke Holding in Dexia. Op het moment dat de heer Bourgeois minister werd, was er al een enorme schuldpositie opgebouwd bij een op zich misschien verdedigbare diversificatiepolitiek. De opbrengsten van de participaties werden echter niet aangewend om de schuld af te bouwen maar om dividenden aan de gemeenten uit te keren. Die situatie heeft hij aangetroffen. Op het moment dat de aandelenwaarde van Dexia onder een kritisch punt daalde, had de holding een groot probleem, want zij vormden haar onderpand.

Na de maatregelen van de eerste regering-Peeters ging de koers weer even omhoog, maar de precaire schuldsituatie bleef onveranderd. De huidige Vlaamse Regering had nooit manoeuvreerruimte om te reageren op de verslagen. Het enige wat ze kon doen bij een nieuwe achteruitgang, is vragen aan de Gemeentelijke Holding om de uitbetaling van dividenden minstens uit te stellen tot men ze kon verantwoorden, en de schuldsituatie die ze zelf gecreëerd had, af te bouwen door activa te verkopen. Hoe het zover is kunnen komen, moet men dan ook in de eerste plaats aan de bestuurders van de holding vragen. Dat geldt ook voor de investering in Cheyne en de opties, die inderdaad pas aan het licht kwam in 2009, omdat de revisor toen zei dat ze niet als belegging maar als financiële activa moesten geboekt worden, maar de beslissing om ze te nemen dateert al van 2007.

De minister wijst erop dat de Gemeentelijke Holding van de Belgische en niet de Vlaamse gemeenten was. Als opvolger van het Gemeentekrediet is zij gebaseerd op federale wetgeving. Minister Bourgeois gewaagt van een anachronisme, want het zijn de gewesten die al jaar en dag bevoegd zijn voor de lokale besturen. Toch oefenden federale regeringscommissarissen op basis van de wet van 1963 tot op de laatste dag de controle uit.

Die situatie staat op gespannen voet met artikel 195, §3, van het Gemeentedecreet, dat gemeenten verbiedt over te gaan tot de oprichting van, deel te nemen aan en vertegenwoordigd te zijn in rechtspersonen die niet belast zijn met taken van gemeentelijk belang, tenzij daar een wettelijke of decretale basis voor is. De Gemeentelijke Holding viel met andere woorden onder een uitzonderingsbepaling, net zoals de deelname aan rechtspersonen die actief zijn in energieproductie, -vervoer of -distributie. Hij verwijst in dit verband naar het parlementaire debat over Publigas. Volgens de minister is ondertussen elk parlementslid het ermee eens dat dergelijke incompatibiliteit met het Gemeentedecreet niet langer houdbaar is.

De gewestwaarnemer is destijds nog aangesteld door Vlaams minister Van Grembergen, maar pas deze regering is zich echt gaan bemoeien met onder meer het dividendbeleid en de schuldsituatie, ook al was zij evenmin als haar voorgangers de toezichhoudende voorgedijverheid. Uiteindelijk hebben de drie gewesten samen een soort vetorecht verworven, dat werd goedgekeurd op de raad van bestuur van 27 april 2011. Dat was ook nodig als de Vlaamse Regering wilde kunnen optreden ingeval aan haar voorwaarden voor de waarborgen, met name niet-afbouw van het kapitaal, afbouw van de schulden en niet-uitkering van dividenden, niet werd voldaan.

De minister onderstreept dat hij de grootst mogelijke openheid aan de dag heeft gelegd bij de terbeschikkingstelling van de verslagen van de gewestwaarnemer, maar hij heeft wel rekening moeten houden met wat onder de wettelijke geheimhouding valt. De eerste verslagen heeft hij niet kunnen bezorgen omdat zij zich bij zijn voorganger Keulen bevinden, maar hij vernam wel van de waarnemer dat de rapportering in die periode op dezelfde manier verliep en dat de contacten met de minister en zijn kabinet uiterst sporadisch waren.

Voor de kapitaalverhoging bij de holding, die zelf weer het gevolg was van haar deelname aan die van Dexia, verwijst hij naar de bespreking in de plenaire vergadering, waarin de heer van Rouveroy volgens de minister te verregaande uitspraken deed. Nochtans is zijn stad een levend voorbeeld dat de steden en gemeenten wel degelijk over een vrije wil beschikten en de minister niet nodig hebben om ontradend op te treden. Het behoort tot de gemeentelijke autonomie om al dan niet op dergelijke voorstellen in te gaan, oordeelt minister Bourgeois.

In juni 2010 begon een nieuwe fase toen de federale overheid haar waarborg niet verlengde en de gewestelijke die van haar verminderde en bovendien en voor het eerst voorwaarden formuleerde. Vanaf die datum eindigt de rapportering van de waarnemer met het

verzoek om instructies, die ook allemaal effectief in de verslagen van de raad van bestuur zijn terug te vinden.

De stresstest is uitgevoerd door de dagelijks bestuurder en leert dat de toestand van de holding – zoals bekend – rechtstreeks afhankelijk is van de koers van de Dexia-aandelen. De minister onderstreept dat de raad van bestuur tot bijna op het einde volhoudt – zoals in de verslaggeving door de waarnemer bevestigd wordt – dat er geen kas- of liquiditeitsproblemen zijn.

De resolutie van het Vlaams Parlement over de bonussen slaat op de participaties van de Vlaamse overheid zelf en dus in dit geval op die in Dexia, niet op die van de Gemeentelijke Holding. De Vlaamse Regering heeft daarover rechtstreeks contact gehad met voorzitter Dehaene en Mariani gesproken, zoals de minister-president meedeelde. Maar Mariani weigerde, in tegenstelling tot topmensen van andere banken, om af te stappen van wat in zijn contract beloofd was.

De minister merkt nog op dat de waarnemer af en toe van de Gemeentelijke holding als antwoord kreeg dat gevraagde informatie al rechtstreeks aan Leonardo of de regering was bezorgd.

Hij treedt de conclusie van de heer Vereeck bij over de gemeentelijke participaties, maar wijst hem er wel op dat men dit niet eenvoudig kan regelen door een regeltje in het decreet te wijzigen. Men moet bijvoorbeeld een alternatief hebben voor het verdwijnen van de gemeentelijke participaties in de energiesector. Privatisering is een mogelijke optie, maar die is niet genomen door deze regering. De minister, die zich sterk bewust is van het probleem, wil niet over één nacht ijs gaan, want in deze bezuinigingstijd zijn de mogelijkheden van de Vlaamse overheid beperkt. Hij verwacht ook dat extern advies nodig is, maar voor de Gemeentelijke Holding is het in elk geval te laat. Over een intergewestelijke holding en de opheffing van de wet van 1963 deed de federale overheid op een gegeven moment een principiële toezegging in het Overlegcomité maar dat werd nooit uitgevoerd, voegt hij nog toe.

De heer *Sas van Rouveroy* herhaalt zijn onbeantwoorde vragen over het schuldopvolgingscomité. Verder heeft hij niet willen zeggen dat de minister de wilsvrijheid van de gemeenten bedreigde, maar wel het invoeren van een onderscheid tussen preferente en niet-preferente aandelen, want daarbij was toen al duidelijk dat de gemeenten die niet deelnamen, voor vele jaren verstoken zouden blijven van dividenden. Zijn door het lid gewaardeerde respect voor de gemeentelijke autonomie belette hem niet via zijn waarnemer een waarschuwing uit te spreken aan het adres van de raad van bestuur die het verschil wilde creëren. Maar dat heeft hij niet gedaan.

De heer *Bart Van Malderen* blijft met de vaststelling zitten dat er hoe dan ook een zekere vertraging is opgetreden tussen de toekenning van gewestwaarborgen en de activering van het toezicht, ook al blijft volgens hem in de eerste plaats de raad van bestuur verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van de holding. Vraag blijft ook hoe de opvolging van de waarborgen verloopt en hoe daarover gecommuniceerd wordt met waarnemers of toezichthouders.

De heer *Lode Vereeck* leerde vandaag dat de ondersteuning van de Gemeentelijke Holding primair gemotiveerd was door de wil om de systeembank Dexia te redden. Hij dringt daarom andermaal aan op de oprichting van een onderzoekscommissie. Het lid is meer bepaald geïnteresseerd in de rol van de toezichthouders zoals de Nationale Bank en de gevolgen van laattijdige informatie. Verder wil hij alle details over de put-opties, hun uitgevers en onderschrijvers, die de Gemeentelijke Holding niet zelf kon verstrekken omdat zij die informatie niet kreeg van haar banken. Ook daarvoor zijn onderzoeksdaden nodig.

Minister *Geert Bourgeois* antwoordt dat de voorwaarden voor de waarborgen wel degelijk zijn opgevolgd en noemt de – onorthodoxe – statuutwijziging met het oog op een soort gewesttoezicht, en het effectieve uitstel van de dividenden. De opvolging van de contractuele vergoeding gebeurde door Financiën en Begroting.

Minister *Philippe Muyters* legt uit dat de schuldopvolging of ‘asset liability management’ iets voor het dagelijks bestuur was.

Eric VAN ROMPUY,
voorzitter

Matthias DIEPENDAELE
Joris VAN HAUTHEM,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ASTRID	All-round Semi-cellular Trunking Radio communication system with Integrated Dispatching
BIL	Banque Internationale à Luxembourg
CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CDC	Caisse des Dépôts et Consignations
CNP	Caisse Nationale de Prévoyance.
DBFM	Design Build Finance Maintain
DCL	Dexia Crédit Local
DexMa	Dexia Municipal Agency
EU	Europese Unie
FSA	Financial Security Assurance
TMVW	Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten